

Дамян Дамянов

Чудомир

Стари и добри мои приятели и другари, не съм се съмнявал ни за минута, че няма сърдечно да ме изпратите до „вечното ми жилище“, ако не вали дъжд.

Из предсмъртните му „Драсканици в болницата“

Тези думи като че са укор към мен! Не знам дали бях от добрите му приятели, но се обичахме. И аз – него, и той – мене. Въпреки разликата в годините ни, в имената ни, в талантите ни. Не помня дали валеше дъжд в деня на погребението му, но аз не отидох в Казанлък. Не отидох и нито на едно свиждане с него тук в болницата. Не заради дъжда, а защото се боях да не почне да се шегува и със смъртта! Защото при многото ни междуболнични виждания разбирах, че той знае за нея, вижда я, усеща я до възглавницата си... А с какво друго би се бранил един Чудомир от нея освен с шегите си!

Страшни шегии! Чета ги в посветения нему траурен брой на „Стършел“ и плача. Плача от хумора им, от мъдростта им, от тъгата им! Защото в тях има и хумор, и мъдрост, и тъга, само униние няма. Както в целия му живот! Както в разказите и карикатурите му за Лъжлив Съби и Нено Сенегалеца, за как' Сийка и Чолпанката...

Мисля си за този най-съвременен Алеко, който въпреки грамадния си талант, въпреки голямото си име никога не ламтя за постове и звания, и ми става страшно! И тъжно, и гордо! Този титан на словото даже не дойде да завладява София, както направиха повечето от неговите братя по перо, а си остана до гроба оня тих и благ казанлъчанин, който се задоволяваше само да владее душите на хората. А той ги владееше! Бе господар на тези души, лекуваше ги. И в това е разликата между него и Алеко: единият лекуваше, другият удряше със сатъра на сатирата!

И никой критик, никой надгробен оратор не би могъл да оцени неговото дело така, както самият той си го оцени:

„Казват, че народите са като децата – не обичат да им се чете морал, а искат да стигнат до истината, развличайки се. Казват още, че ако сатирата е хирургически нож, то хуморът е «сладкият мехлем» за раната. Щом е така, не остава нищо Друго, освен да си пожелаем този сладък мехлем да се произвежда масово и да се продава под път и над път, защото у нас има още много рани за лекуване.“

Какво още може да се добави? Нищо. Освен един скромнен гроб в двора на една казанлъшка къща и един смях, който остава да кънти и да ме разтърсва така, че не разбирам смея ли се или плача. Защото една от шегаджийските негови „Драсканици“ ми казва:

„... И все пак, и все пак колко самотен е човек, колко сам-самичък е в света!“

КРАЙ

© Дамян Дамянов

Източник: Словото

Публикация

Дамян Дамянов. „Живей така, че...“ – април-декември 1968 г.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8720>]